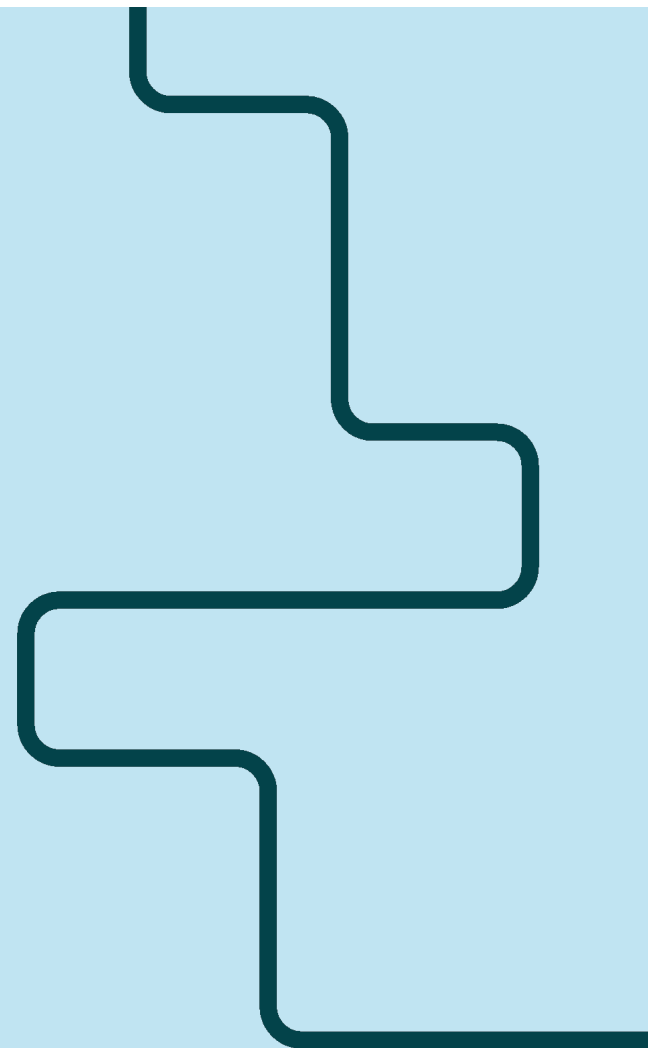

Omvärldsbevakning

Nämnden för Intraservice 2026-08-26

Område juridik, kanslienheten

Ny lagstiftning från 1 augusti 2026

- Lag om utökat straffrättsligt tjänstemannaansvar - brottsbalken
- Lag om offentlig säljverksamhet - LOS
- Påverkar Intraservices nämnd och förvaltning

Utökat straffrättsligt tjänstemannaansvar

Ändring i brottsbalkens 20 kap.

- Lag om utökat straffrättsligt tjänstemannaansvar
- Ändring och utveckling av brottsbalken 20 kap. 1 §
- Ny 20 kap. 2 §: straffbestämmelse med beteckningen missbruk av offentlig ställning
- Straffbestämmelsen
 - omfattar den som i strid med lag eller annan författning vidtar eller underlåter att vidta en åtgärd för att få en otillbörlig förmån eller för att någon annan ska få en sådan förmån eller för att otillbörligt missgynna någon annan
 - gynnande i upphandling (LOU) eller kommunalt lag- och domstolstrots har i förarbetena lyfts som exempel på vad som omfattas av den nya bestämmelsen
 - avser personer som handlar som företrädare för det offentliga och omfatta åtgärder som vidtas i offentlig verksamhet
 - gäller till skillnad från 1§ (tjänstefel) även den som är ledamot av en beslutande kommunal församling

Ändring i brottsbalkens 20 kap.

- Straffbestämmelsen
 - Gäller uppsåtligt åsidosättande av lag eller annan författning
 - Gäller inte oaktsamt agerande eller att någon försökt men misslyckats med att fullgöra sitt åtagande att agera i enlighet med lag eller författning
 - Gäller inte bara åtgärder som vidtas, utan även underlåtenhet att vidta åtgärder
- Straffpåföljd
 - Minimistraffet för grovt tjänstefel höjs från 6 månader till 1 år
 - Straffet för missbruk av offentlig ställning är böter eller fängelse i högst 2 år
 - Straffet för grovt missbruk av offentlig ställning är fängelse i lägst 1 år och högst i 6 år
- Lagändringarna träder i kraft 2026-08-01

Att tänka på

- Ledamöter och ersättare i nämnden och tjänstemän i förvaltningen behöver vara medvetna om ett utökat ansvar och vad det innebär
- Det kan vara svårt att förutse vad som är missbruk av offentlig ställning
 - bestämmelsen är allmänt hållen
 - svårt att avgöra när det som står i strid med lag eller annan författning är relevant för den här bestämmelsen
- Intraservice genomför många upphandlingar på flera områden
 - processer och rutiner för upphandling är inte tillräckligt utvecklade för att möta lagkrav och förhindra missbruk av offentlig ställning
 - många chefer, medarbetare och konsulter inblandade

Lagen om offentlig säljverksamhet (LOS)

- Konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet (KOS)
- Finns i konkurrenslagen (2008:579) 3 kap. 27 §.
- Konfliktlösningsregel:
 - staten, en kommun eller en region kan förbjudas att i en säljverksamhet tillämpa ett visst förfarande, om det snedvrider, eller är ägnat att snedvrida, förutsättningarna för en effektiv konkurrens eller om det hämmar, eller är ägnat att hämma, förekomsten eller utvecklingen av en sådan konkurrens på den svenska marknaden.
- Säljverksamhet:
 - en verksamhet som består i att tillhandahålla varor, tjänster och andra nyttigheter på marknaden, dvs. sådana varor och tjänster som privatpersoner och företag i normalfallet betalar för.
 - Varor och tjänster som offentliga aktörer tillhandahåller för eget bruk omfattas inte av förbudet.

- En säljverksamhet i en kommunal nämnd omfattas om verksamheten typiskt sett kan bedrivas på en öppen marknad i konkurrens med andra aktörer, och att de effekter som anges i 27 § kan uppstå.
- Undantag:
 - det är endast den säljverksamhet som en offentlig aktör bedriver på marknaden som föreslås omfattas av förbudet.
 - intern försäljning sker inom den egna organisationen
 - säljverksamhet faller inom den kommunala kompetensen
 - säljverksamheten strider inte mot lagstiftning
- Vid överträdelse kan Konkurrensverket förbjuda säljverksamhet och förena beslutet med vite, men inte besluta om konkurrensskadeavgift

Nya LOS-regler

- KOS-reglerna har inte varit tillräckligt effektiva
- Behov av ny lagstiftning resulterade i de s.k. LOS-reglerna
- En skärpning och utvidgning av lagkraven och tillsynen
- 3 kap. 27 § i konkurrenslagen utvecklas till en egen lag.
- Lag (2026:578) om offentlig säljverksamhet träder i kraft
 - 2026-08-01 för de grundläggande delarna
 - 2027-01-01 för utvärdering respektive särskild redovisning av säljverksamheter
- Förordning (2026:582) om offentlig säljverksamhet träder i kraft den 1 januari 2027

Nya LOS-regler

- Ökade krav på offentliga aktörer inklusive kommuner
- Konkurrensverket får ökade möjligheter för kontroll i tillsynsarbetet
- Utvärdering av egen säljverksamhet vart fjärde år
- En kommun som bedriver säljverksamhet i annan form än företag årligen ska upprätta en särskild finansiell redovisning över verksamheten
- Konkurrensverket får besluta om
 - föreläggande om förbud mot viss säljverksamhet
 - marknadsstörningsavgift om offentlig aktör uppsåtligt eller av oaktsamhet överträtt förbudet mot otillbörlig offentlig säljverksamhet
- Marknadsstörningsavgiften får uppgå till högst 20 miljoner kronor

Att tänka på

- Utvärdering:
 - krav på Intraservice att motivera sina förfaranden i egna säljverksamheter
- Årlig finansiell redovisning
 - ställer krav på att ge en tydlig bild av hur försäljning sker och till vem
- Ny lagstiftning ökar tillsynsmyndighetens aktiviteter så som utredning och kontroller och tilldelning av resurser
- Intraservice
 - måste avdela mer resurser till uppfyllnad av lagkraven, inklusive utredningar av sin säljverksamhet
 - får en ökad risk för ökade utredningar, kontroller och sanktioner kopplat till tillsynen
 - får risker kopplat till upphörande av leverans av vissa tjänster

Henrik Hoffmeister, Ida Andersson, Hala Zeidan

Förvaltningsjurister

**Kanslienheten,
Intraservice**

jurist@intraservice.goteborg.se